

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

54 An peccatum, ex se, mortale, ex imperfecta libertate, fieri possit veniale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

QVAESTIO LIV.

An peccatum ex se mortale, ex imperfecta libertate, fieri possit veniale.

C A S V S.

DVM Titius faminam quandam curiosius aspiceret, occurrit illi turpis cogitatio, & aliqui etiam motus in appetitu sensitivo. Et quamuis ad eorum malitiam, aliquam habuerit aduertentiam, ob vehementem tamen distractionem ad alia, fuit negligens & in cogitatione repellenda, & in motibus reprimendis. Quæritur; Vtrum mortaliter peccauerit.

S V M M A R I V M.

- 2 Quæ ad peccatum mortale requirantur.
- 3 Imperfecta libertas, non videtur reddere posse veniale peccatum, quod alias esse mortale.
- 7 Nec videtur explicari posse, in quo consistat hæc semiplena libertas.
- 8 Quid sint motus primo primi, quid secundo primi.
- 9 Quid consensus directus, quid indirectus.
- 10 Semiplena libertas. peccatum alias mortale, reddit veniale.
- 11 Peccatum mortale, plenam deliberationem requirit.
- 12 Ne nimis sit difficilis ad cælum via.
- 13 Debet esse plene voluntarium.
- 14 Consensus imperfectus, reputatur communiter solum veniale.
- 15 Hæmo, iuxta diuersum statum, præcepta grauius, vel leuius violat.
- 16 Semiplena libertas, est sufficiens ad veniale.

17 Ideo ab eo non excusat.

18 Semiplena aduertentia, in quo consistat.

19 Ad peccatum mortale, requiritur aduertentia ad malitiam actus.

20 Sufficit aduertentia ad malitiam in genere.

21 Indicia semiplenæ aduertentiæ, ac libertatis.

R A T I O N E S D V B I T A N D I.

CVM peccatum mortale sit essentialiter separatiuum hominis ab ultimo fine, qui est Deus, dissolutiuum amicitie Diuinæ; & allatiuum pænæ æternæ, & consequenter offensa Dei grauis; tria ad illud necessariò requiruntur. Primò, vt in eius obiecto sit talis malitia, quæ cum ultimo fine repugnet; si enim malitia non esset talis, refundere non posset in actum deformitatem
suf-

sufficientem ad hominem ab eo sine separandum. Quæ autem obiecta sint hoc modo mala, colligitur vel ex scripturâ; vel ex mente Legislatoris; vel ex grauitate ipsa rei, quæ præcipitur, aut prohibetur; vel denique ex communi sensu Doctorum. Secundò, vt hæc obiecti malitia perfectè cognoscatur, si enim cognoscatur, actus in ratione mali, non erit liber. Tertio denique vt voluntas in illam perfectè, vel directè vel indirectè consentiat; si enim non consentiat, actus, in ratione mali, non erit voluntarius. Cum autem aliquod ex huiusmodi requisitis deest, peccatum, quod alias ex genere suo esset mortale, vel nullum est, vel sit veniale.

3 Dubium tamen est; an imperfecta libertas, quæ oritur, vel ex imperfecta aduertentiâ, vel ex imperfecto consensu, sit sufficiens ad reddendum veniale peccatum, quod alias, ex se, esset mortale. Aliqui enim putant, non sufficere; Ideoque Titium, turpem cogitationem non expellendo, nec motus reprimendo, vel mortaliter, vel nullo profus modo, peccasse. Ita *Ioan. Sanch. in select. d. 18. Medina l. 2. quæst. 74. art. 6. docum. 5.*

4 Primò; Quia Deus sua præcepta non imponit semihomini, sed homini integro, & suarum potentiarum Domino, sed Titius, dum erat ad alia vehementer distractus, non erat suarum operationum integrè Dominus, magis quam semidormiens, vel semiebrius. Ergo nullam à Deo obligationem habebat; ideoque neque venialiter peccauit.

5 Secundò; Quia Titius, dum in turpi cogitatione expellenda, & sensualibus

motibus reprimendis, erat negligens, vel plenè deliberare potuit, vel non; si non potuit, nullo modo peccauit; si potuit, iam videtur mortaliter peccasse. Ergo vel mortaliter, vel nullo modo peccauit.

Tertio, Quia, si semiplena aduertentiâ potuit negligentiam alias mortalem excusare à mortali, & facere venialem; poterit etiam, si feratur circa peccatum veniale, v. g. circa mendacium iocosum, ab illo excusare, alioquin semiplena deliberatio fauorabilior esset peccato mortali, quam veniali, quia à mortali excusaret, & non à veniali. Cum ergo à veniali non excuset, neque excusabit à mortali.

Quartò; Quia explicari non potest, in quo consistat hæc semiplena aduertentiâ in peccato; nam consistere non potest in difficultate cessandi à peccato, quia hanc experitur homo valde ad malum inclinatus, etiam cum plena deliberatione: neque in cognitione, siue aduertentiâ remissa ad obiectum, quia in gradu quantumcumque remissio dari potest cognitio sufficiens ad reddendam voluntatem perfectè liberam, ergo hæc semiplena aduertentiâ propriè non datur.

NOTABILIA.

Aduertendum est primò, Aliquos 8 in nobis dari motus, qui dicuntur primo primi, quia omnem rationis usum, ac malitiæ considerationem præueniunt, ideoque voluntarij non sunt, cum voluntas non feratur in incognitum; vt cum quis die ieiunij comedit, apprehendens cibum, vel sibi vtilem, vel

M m 2

sen-

senfui delectabilem, sed ad prohibitionem, ac ieiunij præceptum non aduertens; Tunc enim comestio, cum omnem turpitudinis, ac malitiæ aduertentiam præueniat, dicitur motus primo primus. Præter hos autem dantur etiam in nobis alij, qui dicuntur secundo primi, quia primis succedunt, & cum aliqua malitiæ cognitione, ac aduertentiâ coniuncti sunt; vt, cum quis aliquam habens ieiunij, ac prohibitionis cogitationem, siue aduertentiam comedit. Primi motus, cum voluntarij non sint, ad culpam imputari non possunt; Secundi verò, cum ratione aduertentiæ ad malitiam præcaueri possint, ac repelli, aliquo modo voluntarij sunt, ideoque imputantur ad culpam iuxta mensuram ipsius aduertentiæ; Sicut enim ad peccatum, aliqua requiritur aduertentia, ita ad peccatum mortale, requiritur aduertentia perfecta; ad veniale verò sufficit imperfecta.

- 9) Aduertendum est secundo; Duplicem dari voluntatis consensum; Primus, dicitur directus, ac expressus, quia voluntas, per illum, directe tendit in obiectum, illud volendo; vt, cum quis, experiens aliquos motus in appetitu sensitiuo, illos vult ibi esse, in iisque delectatur. Secundus dicitur indirectus, siue interpretatiuus, ac virtualis, quia, per illum, voluntas non directe fertur in ipsum obiectum, sed vel in eius causam; vt, cum quis, vult curiose legere, vel iocose loqui, aut immoderate aspicere; ex quibus excitari regulariter solent motus illi in appetitu sensitiuo; vel illud non impedit, cum possit, ac teneatur; vt, cum quis eisdem motus expo-

periens, illos non impedit, aut reprimit, animum ad alia diuertendo. Quamuis autem ad peccatum non sit necessarius consensus directus in obiectum malum, sed sufficiat indirectus, eo quod, in moralibus, idem sit, voluntatem velle causam, vel non impedire effectum, cum potest, ac debet, ac velle ipsum effectum, aliqua tamen necessario requiritur, cum nihil sit peccatum, nisi sit voluntarium, & voluntarium dicatur id, cui voluntas consentit. Ad peccatum autem mortale, requiritur consensus plenus ac perfectus, sicut ad veniale sufficit imperfectus; nimis enim durum esset, hominem propter consensum solum imperfectum, Diuinam amicitiam priuari, ac pœna aeternâ puniri, sicut pœnitur propter mortale. His positis,

RESOLVTIO.

Respondetur, Titium, propter semiplenam libertatem, venialiter solum peccasse. *Vasq. 1. 2. d. 107. Nauar. in sum. prælud. 9. Bonac. de pecc. d. 2. quæst. 2. pun. 3. num. 2. Sanch. lib. 1. sum. cap. 10. num. 10. Lessius lib. 4. c. 3. d. 5. nu. 116. Azor. tom. 1. lib. 4. c. 5. qu. 2. Reginal. lib. 11. cap. 5. & alij apud istos.*

Primo; Quia ex vno capite, qui semiplenam libertatem in peccatum consentit, libere consentit, & consequenter peccat; sed Titius cum semiplenam libertatem turpem cogitationem saltem indirecte in ipsa negligentia voluit. Ergo peccauit. Ex alio verò peccatum non potuit esse mortale, quia peccatum mortale, cum Diuinam amicitiam dissoluat, & hominem aeternæ pœna reum constituat, ple-

nam

nam deliberationem, ac libertatem requirit, sicut illam requirunt Diuina amicitia, ac finis vltimi adeptio, cum sint res grauissimæ. Sicut ergo amicitia Diuina, per actum contritionis solum semiplene liberum, recuperari non potest; ita nec per actum malum, solum semiplene liberum, amitti; neque enim minor libertas requiritur ad gratiam amittendam, quam ad illam recuperandam.

12 Secundò; Quia, si qualibet aduertentia ad peccatum mortale, sufficeret, nimis ardua, ac difficilis esset ad calum via, nec Christi iugum suaue dici posset ac leue. Ergo, sicut ad peccandum, aliqua aduertentia requiritur, ita ad peccandum mortaliter, requiritur aduertentia plena.

13 Tertiò; Quia consensus imperfectus, imperfectè solum est voluntarius. Ergo etiam imperfectè solum erit peccatum ideoque solum veniale; Ratio enim peccati, sicut essentialiter requirit rationem liberi, ac voluntarij, ita illi commensuratur.

14 Quartò; Quia omnes communiter dum leuem negligentiam in tentationibus repellendis committunt, venialiter solum se peccare existimant. Negligentia autem illa est consensus quidam interpretatiuus, ac virtualis. Ergo consensus imperfectus, ex communi hominum sensu, est peccatum solum veniale.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

15 **N**equè obstant rationes in contrarium. Nam ad primam Respon-

detur; Deum homini præcepta imponere absolutè, ipsum verò hominem, iuxta diuersum statum, in quo reperitur, illa grauitè, vel leuiter violare; Cum ergo Titius ea, ad alia vehementer distractus violauerit, leuiter solum violauit, & non integrè.

Ad secundam Respondetur; Titium 16 tunc non potuisse plene deliberare; hinc tamen non sequi, quod nullo modo peccauerit, sed solum quod non peccauerit mortaliter; cum enim semiplenam deliberationem haberet, habebat etiam libertatem sufficientem ad venialiter peccandum.

Ad tertiam; Negatur consequentia; 17 semiplena enim aduertentia excusare potest à mortali; quia ad hoc sufficit, vt opus, plena libertate, legi Dei non opponatur, at ad excusandum à veniali requiretur, vt libertate omnino careret; Cum ergo opus supponatur semiliberum, erit etiam semipeccatum, hoc est peccatum veniale, ac imperfectum.

Ad quartam Respondetur; semiplenam 18 deliberationem consistere in cognitione confusâ malitiæ; orta vel ex eo, quod quis nondum sit integrè à somno excitatus; vel ex eo, quod sit semiebrius; vel ex eo, quod sit ad alia notabiliter distractus; vel denique ex eo, quod animum, passione aliqua vehementi, adeo occupatum, habeat, vt ad id, quod agit, vix attendat. Cum cognitione enim adeo confusa dari non potest perfecta libertas, sed solum imperfecta.

COROLLARIA.

- 19 **C**olligitur ex dictis primò; Ad peccatum mortale non sufficere aduertentiam ad actum malum, sed requiri aduertentiam, & cogitationem malitiæ ipsius actus. Vt quis enim contra ieiunij præceptum peccare dicatur, non satis est, vt in die ieiunij aduertat se comedere, sed præterea requiritur, vt aduertat, comestionem illam esse prohibitam: nam, si ad hoc non aduertat, dici non potest amplecti malum, ac peccatum, cum voluntas non feratur in incognitum; *Reginaldus lib. II. cap. 3. num. 31.*
- 20 **S**ecundò; Vt aliquod opus sit mortale, non requiri plenam considerationem malitiæ obiecti, quatenus mortalis est, sed sufficere considerationem, & aduertentiam & malitiam in genere; posita enim hac aduertentiâ, potest quis ac tenetur inquirere, an malitia sit grauis, uel leuis; nisi enim hoc inquiret, mortaliter peccandi periculo se exponit, censeturque, opus illud velle, quacumque malitia sit affectum. *Vasq. I. 2. d. 117. num. 14.*
- 21 **T**ertiò; Aliquas assignari coniecturas ad cognoscendum in dubio, num quis plenam, an verò semiplenam tantum

aduertentiam, ac libertatem habuerit. Primò enim; si quis dubitet, an perfectè à somno fuerit excitatus, vel ebrietatem depulerit, vel cogitatione, aut passione aliqua vehementi, animum occupatum habuerit, iudicare poterit, se perfectè non aduertisse, nec consensisse. Hæc enim, sicut, quando sunt perfecta, libertatem tollunt, ita cum imperfecta sunt, illam minuunt. Secundò, cum quis rei malæ tentationem aduertens, se ita dispositum sentit, vt, quamuis posset, non exequeretur; tunc enim signum est, vel nullum, vel imperfectum solum adfuisse consensum; quia, cum potentia executiua voluntati omnino obtemperet, si homo sit ita dispositus, signum est, etiam in voluntate, aut fuisse dissensum, aut imperfectum consensum: cum de consensu aliunde non constat. Tertiò denique, si homo timorata sit conscientia; tunc enim præsumere poterit, se plene non consensisse; sicut e contra, si perditis sit moribus, plene consensisse, quia à communiter contingentibus desumitur fortissima præsumptio, & si peccato consensisset, facile cognosceret, cum nostrorum actuum nobis sit debita cognitio. *Sanchez lib. I. in dec. c. 1. num. ult.*

